

Time: 3 Hours

Marks: 100

1. All questions are compulsory.

1 .(a) Differentiate between Formative Evaluation and Summative Evaluation. (8)

OR

Explain in detail the modern concept of Educational Evaluation.

1 (b) Explain the meaning and functions of educational measurement. (7)

OR

“Measurement and Evaluation are interdependent.” Justify.

2. (a) Explain the levels of objectives in the Cognitive Domain. (8)

OR

What are Learning Experiences? Discuss various sources of learning experiences.

2 (b) Explain the relationship between Objectives, specification, learning experiences & evaluation procedures giving suitable examples. (7)

OR

Illustrate the criteria of writing the statement of specifications.

3 .(a) Explain the characteristics and advantages of a Rating Scale. (8)

OR

What are the important characteristics of a good measuring instrument?

3 (b) What is Reliability of a test? Explain the factors affecting reliability of a test. (7)

OR

“A Valid test is always reliable but a reliable test need not be valid.” Discuss this statement.

4. (a) Compare Criterion Referenced Tests with Norm Referenced tests. (8)

OR

“Open book examinations are gaining popularity in modern education.” Examine this Statement considering the advantages and disadvantages of the system.

4 (b) Why should Internal assessment be an essential component of evaluation? (7)

OR

“External assessment has a number of deficiencies”. Comment.

5(a) What is a frequency polygon? Explain its characteristics and uses. (5)

5(b) Study the following distribution table and answer the questions given below: (4)

Class Interval (C.I.)	44-46	47-49	50-52	53-55	56-58
Frequency (f)	5	6	4	3	2

(i) What is the midpoint of the interval 50 – 52 ?

(ii) What is the upper limit of the interval 44-46 ?

(iii) How many students have scored less than 53 ?

(iv) How many students are there in all ?

C) Calculate the Mean, Median and Standard Deviation of the above distribution (11)

Q6. Write short notes on any Four of the following:

(20)

1. Teachers role in evaluation
2. Types of learning experiences
3. Advantages of a checklist
4. Meaning of objectivity of a test
5. Demerits of oral tests
6. Areas of internal assessment

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.

- प्र.१ (अ) निर्माणात्मक आणि समापनात्मक मूल्यमापनामधील फरक लिहा.
किंवा
शैक्षणिक मूल्यमापनाची आधुनिक संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा. ८
- प्र.१ (ब) शैक्षणिक मापनाचा अर्थ आणि कार्ये स्पष्ट करा.
किंवा
“मापन आणि मूल्यमापन एकमेकांवर अवलंबून आहेत” समर्थन करा. ७
- प्र.२ (अ) बोधात्मक क्षेत्रातील उद्दिष्टांचे स्तर स्पष्ट करा.
किंवा
अध्ययन अनुभव म्हणजे काय ? अध्ययन अनुभवांच्या विविध स्रोतांची चर्चा करा. ८
- प्र.२ (ब) उद्दिष्टे, स्पष्टीकरणे, अध्ययन अनुभव आणि मूल्यमापन प्रक्रिया यामधील संबंध सुयोग्य उदाहरणासह स्पष्ट करा.
किंवा
विधानांची स्पष्टीकरणे लिहिण्याचे निकष सोदाहरण लिहा. ७
- प्र.३ (अ) पदनिश्चयनय श्रेणीची वैशिष्ट्ये आणि फायदे स्पष्ट करा.
किंवा
चांगल्या मापन साधनांची महत्वाची वैशिष्ट्ये काय आहेत ? ८
- प्र.३ (ब) कसोटी विश्वसनीयता म्हणजे काय ? कसोटीच्या विश्वसनीयतेला प्रभावित करणारे घटक स्पष्ट करा.
किंवा
“वैध चाचणी ही नेहमीच विश्वसनीय असते पण विश्वसनीय चाचणी वैध असेलच असे नाही.” या विधानाची चर्चा करा. ७
- प्र.४ (अ) निकष संदर्भीय कसोटी आणि प्रमाण संदर्भीय कसोटीची तुलना करा.
किंवा
“आधुनिक शिक्षणामध्ये खुले पुस्तक परीक्षा लोकप्रिय होत आहेत”. ह्या व्यवस्थेचे फायदे आणि तोट्यांच्या संदर्भात विधानाचे परीक्षण करा. ८

प्र.४ (ब) अंतर्गत मूल्यमापन हा मूल्यमापनाचा अत्यंत आवश्यक घटक का आहे ?

किंवा

बहिर्गत मूल्यांकनात खूप त्रुटी आढळतात.” टिप्पणी करा.

प्र.५ (अ) वांरवारिता बहुभूज म्हणजे काय ? त्याची वैशिष्ट्ये आणि उपयोग स्पष्ट करा.

(ब) खाली दिलेल्या वितरण सारणीचा अभ्यास करा आणि त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

वर्गांतर	४४-४६	४७-४९	५०-५२	५३-५५	५६-५८
वारंवारता	५	६	४	३	२

- वर्गांतर ५०-५२ चा मध्यबिंदू कोणता?
- वर्गांतर ४४-४६ या उच्चतम गुण मर्यादा काय आहे ?
- किती विद्यार्थ्यांनी ५३ पेक्षा कमी गुण प्राप्त केले आहेत ?
- एकूण विद्यार्थी संख्या किती ?

(क) वरील वितरणाचे मध्यमान, मध्यांक आणि प्रमाणविचलन काढा.

प्र.६ खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर थोडक्यात टिपा लिहा.

- मूल्यमापनामध्ये शिक्षकाची भूमिका
- अध्ययन अनुभवांचे प्रकार
- पडताळा सूचीचे फायदे
- चाचणीच्या वस्तुनिष्ठतेचा अर्थ
- मौखिक कसोट्यांचे दोष
- अंतर्गत मूल्यमापनाची क्षेत्रे

[समय: ३ घंटे]

[अंक: १००]

सूचना: १. सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

प्र.१ (अ) निर्माणाधीन और समापनात्मक मूल्यमापन में भेद लिखिए।

या

(अ) शैक्षिक मूल्यमापन लि आधुनिक संकल्पना विस्तार से स्पष्ट कीजिए।

प्र.१ (ब) शैक्षिक मापन का अर्थ और कार्य स्पष्ट कीजिए।

या

(ब) “मापन और मूल्यमापन एक दुसरे पर निर्भर है” समर्थन कीजिए।

प्र.२ (अ) बोधात्मक क्षेत्र के उद्देश के स्तर स्पष्ट कीजिए।

या

(ब) अध्ययन अनुभव क्या है ? अध्ययन अनुभव के विविध स्तोत्र की चर्चा कीजिए।

प्र.२ (ब) उद्देश्य और स्पष्टीकरण, अध्ययन अनुभव और मूल्यमापन प्रक्रिया इनका संबंध योग्य उदाहरण के साथ स्पष्ट कीजिए।

या

(ब) विधानों की स्पष्टीकरण लेखन के निकष सोदाहरण लिखिए।

प्र.३ (अ) पदनिनिश्चय की विशेषताएं और लाभ स्पष्ट कीजिए।

या

(अ) अच्छे मापन साधनोकी महत्वपूर्ण विशेषताएं क्या है ?

प्र.३ (ब) कसौटी की विश्वसनीयता क्या है ? विश्वसनीयता को प्रभावित करनेवाले घटक स्पष्ट कीजिए।

या

(ब) “वैध कसौटी यह हमेशां ही विश्वसनीय होती है लेकिन विश्वसनीय कसौटी वैध होगी ही ऐसे नहीं.” इस विधान की चर्चा कीजिए।

प्र.४ (अ) “आधुनिक शिक्षा में खुली किताब परीक्षा बहुत प्रसिद्ध होता” है। फायदे और लाभ इस सन्दर्भ में इस विधान का परीक्षण कीजिए।

प्र.४ (ब) अंतर्गत मूल्यमापन यह आवश्यक घटक क्यों है ?

या

प्र.४ (ब) बहिर्गत मापन में बहुत कमिया होती है टिप्पणी कीजिए

प्र.५ (अ) वांरवारता बहुभुज क्या है ? उसकी विशेषताएं और उपयोग स्पष्ट कीजिए।

प्र.५ (ब) निम्न दिए गए वितरण सारणी को पढ़ो और निचे दिए गए प्रश्नों का जबाब दो।

वर्गांतर	४४-४६	४७-४९	५०-५२	५३-५५	५६-५८	११
वांरवारता	६	५	४	३	२	

१. ५०-५२ इस आंतरश्रेणी का मध्य क्या है ?

२. ४४-४६ या आंतरश्रेणी की उच्चतर मर्यादा क्या है ?

३. कितने छात्रों को ५३ स्व काम गुण प्राप्त किये है।

४. सारो में कितने छात्र है।

क ऊपर दिए गए वितरण के मध्य, मध्यमान और प्रमाणविचलन निकालिये।

प्र.६ निम्न में से किसी चार पर संक्षेप में लिखिए।

अ) मुल्यमापन में शिक्षक की भूमिका

ब) अध्ययन अनुभव के प्रकार

क) जाँच सूची के फायदे

ड) कसौटी जे वस्तुनिष्ठता का अर्थ

इ) मौखिक कसौटी की कमजोरियों

फ) अंतर्गत मुल्यमापन के क्षेत्रे
